

Asia: VN/27266/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisten tietullijärjestelmien yhteentoimivuudesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Lakiin ollaan tekemässä muutoksia siltä osin, kuin Euroopan komissio on Suomelle osoitetussa virallisessa huomautuksessa katsonut kansallisen täytäntöönpanon puutteelliseksi. Euroopan komission mukaan laki on ollut puutteellinen mm. tietosuojaa koskevien säännösten osalta.

Luonnoksessa todetaan, että ehdotetut muutokset ovat pääasiassa lainsäädäntötekniisiä, sillä Suomessa ei ole EETS-direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tietulleja tai tiemaksuja, eikä niitä myöskään otettaisi tällä esityksellä käyttöön.

Luonnoksen perusteluissa on todettu tietosuojasuoja-asetuksen olevan henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislaki ja tunnistettu, että kansallisen erityislainsäädännön säätäminen tulee rajata vain välttämättömään tietosuojas-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Esitysluonnokseen on sisällytetty tietosuojas-asetusta täsmentävää sääntelyä mm. käsittelyn tarkoituksista ja käsittelyn enimmäiskestosta (1 a §, 22§, 23§, 27 §, 27 a § ja 27 b §) Esityksen perusteluissa on tuotu esiin, miltä osin täsmentävä sääntely perustuu kansalliseen harkintaan ja miltä osin suoraan ETTS-direktiiviin. Esitysluonnoksen perusteluissa tulisi kuitenkin yksilöidä tarkemmin myös se, mihin yleisen tietosuojas-asetuksen kohtiin sääntelyliikkumavara perustuu ja miltä osin esitysluonnoksessa käytettäisiin 6 artiklan 2 ja 3 kohdan tarkoittamaa sääntelyliikkumavaraa.

Esitysluonnoksen perusteluissa on katsottu, että jotkin direktiivin henkilötietojen käsittelyä koskevat velvoitteet voidaan täyttää informatiivisilla viittauksilla tietosuoja koskevaan yleissääntelyyn. Esimerkiksi EETS-direktiivin 27 artiklan mukaan

jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että rekisteröidyillä on oikeus tutustua omiin tietoihinsa ja oikaista tai poistaa ne tai rajoittaa niiden käsittelyä ja oikeus tehdä valitus tietosuojavaaltuutetulle sekä oikeus vahingonkorvaukseen ja tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin samalla tavoin kuin säädetään asetuksessa (EU) 2016/679 tai soveltuvissa tapauksissa direktiivissä (EU) 2016/680

Edellä mainitut vaatimukset on esitysluonnoksessa pantu täytäntöön lisäämällä 1 pykälän 4 momenttiin viittaukset tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin:

Henkilötietojen täsmällisyydestä ja päivittämisestä säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta ilman aiheutonta viivästystä säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 12 artiklassa, rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy omiin tietoihinsa mukaan lukien henkilötietojen vastaanottajat säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa, rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen ja oikaisun tekemisestä säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa, rekisteröidyn oikeudesta tietojen poistamiseen ja poistamisesta säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa, rekisteröidyn oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa ja oikeudesta korvauksen saamiseen säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa. Oikeudesta saat-taa asia tietosuojavaaltuutetun käsiteltäväksi ja muutoksenhausta säädetään tietosuojalain 21 ja 25 §:ssä.

Tietosuojavaaltuutetun toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota informatiivisten viittausten tarpeellisuuteen. Siltä osin kuin yleislainsäädäntö jo täyttää direktiivissä säädetty vaatimukset, lainsäädäntöä ei tarvita. Yleislakeihin viittaamiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Riittävää olisi yleensä ottaa asiasta korkeintaan maininta hallituksen esityksen perustelutekstiin (ks. Lainkirjoittajan opas, 12.5 Tietosuojalainsäädäntö). Esitysluonnoksessa tulisi perustella tarkemmin, miksi informatiiviset viittaukset yleislakiin ovat tarpeellisia.

Esitysluonnokseen sisältyy myös tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäistä sääntelyä. Pykäliin 22 ja 23 on ehdotettu lisättäväksi uudet momentit, jossa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta huolehtia rekisterissä olevien tietojen ajantasaisuudesta ja paikkansapitävyydestä. Säännöksellä pantaisiin kansallisesti täytäntöön EETS-direktiivin 21 artiklan 2 kohdassa säädetty jäsenvaltioiden velvollisuus toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kaikki kansallisessa sähköisessä rekisterissä olevat tiedot ovat ajan tasalla ja paikkansapitäviä.

Tietosuoja-asetukseen sisältyy velvollisuus huolehtia henkilötietojen ajantasaisuudesta ja täsmällisyydestä. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan henkilötietojen

niiden on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Kyseinen artikla edellyttää rekisterinpitäjää toteuttamaan kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Seikoista, joista säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa ei ole tarpeen ottaa säännöksiä erityislakeihin. Jos erityissääntely katsotaan tarpeelliseksi, se tulisi perustella esitysluonnoksessa.

Tietosuoja-valtuutetun toimisto kiinnittää huomiota myös siihen, että joltakin osin direktiivin velvoitteet eivät mahdollisesti täyty yleislailla. Esimerkiksi EETS-direktiivin 27 artiklan 4 kohdan mukaan

henkilöillä, joita asia koskee, on oltava oikeus saada ilman aiheetonta viivytystä tietää, mitkä rekisteröintijäsenvaltiossa tallennetut henkilötiedot on toimitettu jäsenvaltiolle, jonka alueella tiemaksun laiminlyönti tapahtui, mukaan lukien pyynnön päivämäärä ja sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jonka alueella tiemaksun laiminlyönti tapahtui.

Edellä mainittu on pantu luonnoksessa täytäntöön lisäämällä 1 pykälän 4 momenttiin viittaukset tietosuoja-asetuksen 12 ja 15 artikloihin. Tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa on listattu tiedot, jotka rekisteröidylle tulee toimittaa (mm. kyseessä olevat henkilötietoryhmät ja tietojen vastaanottajat tai vastaanottajaryhmät). Artiklassa ei kuitenkaan nimenomaisesti mainita oikeutta saada tieto pyynnön päivämäärästä. Vaikuttaisi siltä, että EETS-direktiivin 27 artiklan 4 kohdan edellytys ei tältä osin täyty tietosuoja-asetuksen säännöksillä.

Jos viittaukset tietosuoja-asetukseen katsotaan tarpeellisiksi, viittausten tulisi olla täsmällisempiä. Esimerkiksi 12 artiklaan sisältyy useita rekisteröityjen oikeuksien toteuttamiseen liittyviä säännöksiä. Pyyntöön vastaamisesta ilman aiheetonta viivytystä säädetään 12 artiklan 3 kohdassa. Artiklan 15 mukainen oikeus saada pääsy omiin tietoihinsa on sittemmin tietosuoja-asetuksen oikaisun myötä muutettu muotoon ”rekisteröidyn oikeus saada tutustua tietoihin”.

Tietosuoja-valtuutetun toimisto katsoo, että esitysluonnosta on edellä mainituilta osin syytä täydentää jatkovalmistelussa.

Blomberg Meeri
Tietosuoja-valtuutetun toimisto